

Remissvar för SOU 2025:101 Anpassningar till AI-förordningen

AI Sweden har givits möjlighet att yttra sig över betänkandet; Anpassningar till AI-förordningen (SOU 2025:101). Yttrandet omfattar de delar där AI Sweden, som nationellt center för tillämpad artificiell intelligens, har särskild kompetens och insyn, särskilt avseende frågor som rör samordning, regulatoriska sandlådor, testning under verkliga förhållanden samt stöd för tillämpning av AI-förordningen.

AI Sweden har i uppdrag att accelerera användningen av AI för att stärka Sveriges välfärd och konkurrenskraft. Som nationellt center samlar vi över 170 partners från näringsliv, akademi och offentlig sektor i ett robust och växande ekosystem för tillämpad AI. Våra synpunkter nedan fokuserar på hur implementeringen av AI-förordningen kan utformas för att säkerställa förutsebarhet, harmonisering och praktisk tillämpning. Vi avstår från att lämna synpunkter på övriga delar av betänkandet.

1. Sammanfattning

AI Sweden välkomnar utredningens arbete med att etablera en tydlig nationell struktur för tillsyn, samordning och regulatoriska sandlådor. Betänkandet skapar en stabil institutionell ram för genomförandet av AI-förordningen.

Vi vill särskilt framhålla vikten av att:

- Formell samordning mellan myndigheter kompletteras med strukturer för gemensam nationell tolkningspraxis.
- Regulatoriska sandlådor utformas så att de möjliggör praktisk testning, lärande och faktisk skalning.
- Stöd för tillämpning inte enbart avser institutionell samordning, utan även praktisk stöd och erfarenhetsutbyte för utvecklare och användare av AI-system.
- Tillämpningen av sekretessbestämmelserna inte i onödan begränsar informationsutbyte mellan behöriga myndigheter, samtidigt som skyddet för företagshemligheter säkerställs i enlighet med gällande rätt.
- Ansvarsfördelning och myndighetsuppdrag säkerställer tillräcklig AI-kompetens och teknisk expertis.

En innovationsvänlig och förutsebar implementering är avgörande för att stärka svensk och europeisk konkurrenskraft.

2. Synpunkter på förslagen

2.1 Kapitel 9 – Samordning, samverkan och vissa sekretessfrågor

Förslag om Samordning och samverkan mellan Marknadskontrollmyndigheterna

AI Sweden tillstyrker utredningens förslag om en samordnande marknadskontrollmyndighet utses samt att ansvarsfördelningen mellan marknadskontrollmyndigheter tydliggörs.

För att uppnå en enhetlig nationell tillämpning av AI-förordningen bedömer vi dock att samordningsuppdraget bör bidra till mer än organisatorisk koordinering. Det är angeläget att samordningen även främjar gemensamma tolkningsprinciper och samlad vägledning. Detta i syfte att minska risken för varierande bedömningar mellan sektorer och bidra till ökad förutsebarhet för företag och offentliga aktörer.

Informationsutbyte och vissa sekretessfrågor

AI Sweden vill betona att en väl fungerande samverkan enligt kapitel 9 förutsätter förutsebarhet både i fråga om informationsutbyte och tillämpningen av sekretessbestämmelser. För att samordning och samverkan mellan marknadskontrollmyndigheter, samt mellan offentliga och privata aktörer, ska fungera i praktiken krävs tydlighet kring vilka uppgifter som får lämnas, under vilka förutsättningar och hur skyddet för företagshemligheter och andra sekretessbelagda uppgifter säkerställs.

Otydlighet i dessa avseenden riskerar att leda till en mer restriktiv tillämpning än vad som är avsett, vilket kan begränsa informationsutbyte och försvåra deltagande i exempelvis regulatoriska sandlådor och testning under verkliga förhållanden.

Samtidigt är ett pålitligt skydd för företagshemligheter och affärskritisk information en grundförutsättning för att näringslivet ska kunna delta i samverkan med myndigheter inom ramen för AI-förordningen.

AI Sweden ser därför behov av samordnad vägledning som tydliggör gränsdragningen mellan tillåtet informationsutbyte och sekretess, i syfte att bidra till en rättssäker och enhetlig tillämpning.

Behöriga myndigheter och kompetens

I samband med utredningens förslag om marknadskontrollmyndigheter med utsedda sektorspecifika ansvarsområden vill AI Sweden framhålla den yttersta vikten av att dessa myndigheter har tillgång till tillräcklig teknisk och praktisk AI-kompetens. En kvalificerad marknadskontroll av AI-system förutsätter förståelse för både rättsliga och tekniska aspekter av AI-tillämpning.

2.2 Övriga frågor om regulatoriska sandlådor

AI Sweden välkomnar att utredningen reglerar nationella regulatoriska sandlådor och tydliggör ansvarsfördelningen mellan berörda aktörer.

För att sandlådor ska få praktisk betydelse är det viktigt att:

- Ansvarsfördelningen är tydlig och förutsebar.
- Deltagande inte innebär oproportionerliga rättsliga eller administrativa risker.
- Testning under verkliga förhållanden kan genomföras inom tydliga ramar.

Om ansvar och rättsliga konsekvenser uppfattas som oklara finns risk att aktörer avstår från att delta.

Kunskapsdelning och bredare tillämpning

AI Sweden vill särskilt betona att erfarenheter från regulatoriska sandlådor bör tas tillvara och omsättas i generell vägledning. En tydligare koppling mellan sandlådor och nationell tillämpning kan bidra till minskad osäkerhet och underlätta implementering i större skala.

2.3 Stöd för tillämpning och efterlevnadskontroll

AI Sweden delar uppfattningen att Sveriges deltagande i AI-styrelsen och övriga unionsbaserade strukturer enligt AI-förordningen är viktigt för att bidra till en harmoniserad tillämpning inom EU. Samtidigt förutsätter en effektiv nationell tillämpning att berörda aktörer ges tillgång till praktisknära stöd, vägledning och forum för erfarenhetsutbyte.

Utöver institutionell samordning på unionsnivå behövs därför strukturer som möjliggör kontinuerlig dialog mellan behöriga myndigheter, näringsliv och offentlig sektor, i syfte att främja en enhetlig och förutsebar tillämpning.

Utan sådana nationella strukturer finns en risk att tillämpningsfrågor i första hand hanteras genom enskilda tillsynsärenden, snarare än genom gemensam vägledning och erfarenhetsutbyte. Det kan leda till varierande praxis och ökad rättslig osäkerhet i ett tidigt skede av implementeringen.

AI Swedens yttrande vilar på gemensam analys och prioritering inom AI Sweden.

Billy Jörgensen, Head of Regulatory and Leadership Initiatives

Moa Tivell, Senior Public Policy Manager

Märta Kölqvist, Analyst, Regulatory and Leadership Initiatives

Sofia Widegren, EU Policy Manager